

Når psykiatrisk sygdom og kræft støder sammen taber patienten

Ved Pernille Tanggaard Andersen, Professor. Vice- Institutleder SDU og medlem af Programkomite i Behandlingsrådet

Behandlingsrådets ulighedsanalyse 2023

Læs mere her: www.behandlingsraadet.dk/ulighed-i-sundhed

Behandlings
rådet

Baggrund for Behandlingsrådets to første ulighedsanalyser

Tema: Ulighed i den somatiske behandling af patienter med psykiske lidelser

- Mennesker med psykiske lidelser lever markant kortere liv sammenlignet med den øvrige befolkning – i gennemsnit 7-10 år for mennesker med psykiske lidelser og 15-20 år for mennesker med svære psykiske lidelser.
- Op mod 60 % af denne overdødelighed kan tilskrives somatiske (fysiske) sygdomme.
- Mennesker med svær psykisk lidelse har forhøjet risiko for såvel at udvikle som at dø af somatiske sygdomme såsom hjertekarsygdomme, luftvejssygdomme, diabetes og kræft.

Formål med ulighedsanalysen for 2023

Med udgangspunkt i resultaterne fra den første analyse er formålet at udarbejde en dybdegående analyse, som sætter fokus på:

- 1) Uligheder i det somatiske patientforløb mellem patienter med – og uden psykisk lidelse
- 2) Barrierer, som kan spille en rolle for at ulighederne skabes
- 3) Indsatser, der anvendes i Danmark til at reducere ulighederne

For at kunne foretage en mere dybdegående analyse, tager denne analyse udgangspunkt i to udvalgte somatiske sygdomsområder:

Akut koronart syndrom (AKS) og lungekræft.

Undersøgelsesdesign

Delstudie 1

Ulighed i patientforløb

- Et registerstudie baseret på:
 - 166.155 danske diagnosticeret med AKS, hvoraf 16.017 patienter også har psykisk lidelse
 - 81.286 danske diagnosticeret med lungekræft, hvoraf 8.302 patienter også har psykisk lidelse
 - Studieperiode går fra 2004 til 2020

Delstudie 2

Barrierer, der kan bidrage til uligheder i patientforløb

- Et kvalitativt studie baseret på:
 - 11 individuelle interviews med patienter, der har haft AKS eller lungekræft. Herudover én person, som har haft mave- og tarmkræft, én pårørende samt to støttekontaktpersoner
 - Feltstudier på fire hospitalsafdelinger i sammenlagt 11 dage
 - Individuelle interviews med 17 sundhedsprofessionelle tilknyttet diagnostik og behandling af AKS eller lungekræft

Delstudie 3

Indsatser, der reducerer uligheder i patientforløb

- Et deskriptivt studie baseret på:
 - Desk research
 - Spørgeskemabesvarelser fra 32 af landets 98 kommuner
 - Interviews med 26 fagpersoner og forskere med særligt kendskab til målgruppen

Resultater af Delstudie 1

Lungekræft-population

Mindre sandsynlighed for at blive henvist via et kræftpakkeforløb

Større sandsynlighed for, at et pakkeforløb afbrydes inden behandling

Mindre sandsynlighed for at blive vurderet i stand til at få behandling

Mindre sandsynlighed for at modtage kirurgi og kemoterapi

Længere tid fra henvisning til udredning ved mistanke om kræft, til behandlingen modtages

Behandlings
rådet

Resultater af Delstudie 2

- En barriere for behandlingen af patienter med psykiske lidelser består i, at patienterne:
 - Kan blive **forsinkede** i udredning og behandling i den indledende del af patientforløbet
 - Er i risiko for at blive **vurderet uegnede** til behandling
 - Kan **fravælge behandling** eller **udeblive** fra undersøgelser og behandlinger

Den type patienter der har det med at udeblive, hvor det er svært at få fat i dem og det er svært at gennemføre udredning. Fordi de har en ustabil livsførelse... de er også mindre compliant og kan reagere mere på bivirkninger

'Den besværlige patient- gruppe'

- Tøver med at kontakte sundhedsvæsenet
- Pga. anden sygdom reagere nogle læger sent på den somatiske sygdom
- Brug af rusmidler er en barriere for behandling
- Bekymring for manglende efterlevelse af behandlingsråd
- Ofte manglende socialt netværk til at bakke op og støtte
- Mødet med sundhedsprofessionelle kan være præget af manglende empati og 'skældud'
- Udfordringer med transport og e-Boks

HVORFOR taber patienten?

Hvilken faglighed trumfer i forhold til
behandling og diagnosticering?

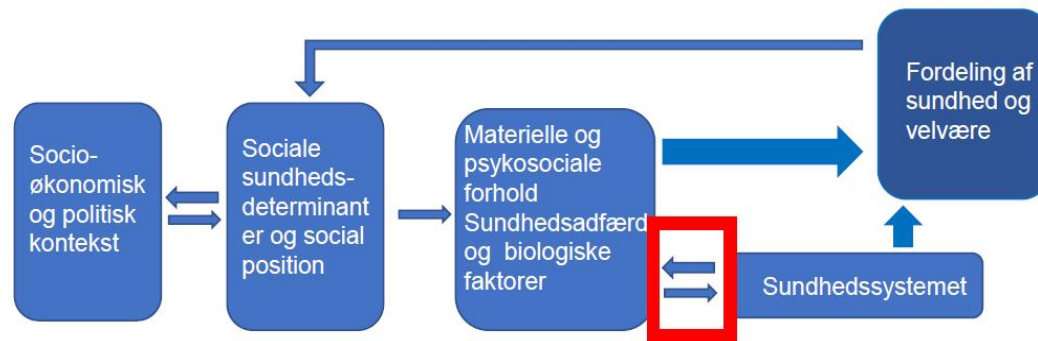
Sektor – overgange internt og eksternt

Forløb, ressourcer og kompetencer
hænger sammen:

- Kræver forhandlingsstyrke, stabilitet og vilje fra patienten
- Kræver mere fleksibilitet fra de sundhedsprofessionelle og bedre rammer

Ulighed i sundhed

Mødet mellem borger og sundhedsvæsen

§2 Sundhedsloven taler om lige adgang – men siger intet om lige udgang...

Behandlingsrådets rapport vedrørende

**Ulighed i somatisk behandling af
patienter med psykiske lidelser**
Patientforløb, barrierer og indsatser

Januar 2024

Behandlingsrådet

TAK for opmærksomheden!

Vil du vide mere:

Du kan læse mere om Behandlingsrådets arbejde vedrørende ulighed i sundhed på Behandlingsrådets hjemmeside: www.behandlingsraadet.dk

Her kan du ligeledes finde både rapporter og pixiudgaver vedrørende ulighed i somatisk behandling af patienter med psykiske lidelser for 2022 og 2023 - samt mere information om ulighedsanalysen for 2024.

Behandlings
rådet